

STUDIU DE OPORTUNITATE

Privind modalitatea de gestiune a Serviciului de Iluminat Public în
Comuna Sânpetru Mare, județul Timiș

2021

1. Introducere

1.1. Scopul studiului de oportunitate

Studiul are ca scop identificarea soluțiilor de organizare a serviciului de iluminat public din Comuna Sânpetru Mare, județul Timiș.

Autoritățile administrației publice locale trebuie să asigure gestiunea serviciului de iluminat public pe criterii de competitivitate, eficiență economică și managerială, având ca obiect atingerea și respectarea indicatorilor de performanță a serviciului.

Autoritățile administrației publice locale vor urmări obținerea unui serviciu de iluminat public corespunzător interesului general al comunității locale pe care le reprezintă, în conformitate cu legislația în vigoare și cu reglementările Comisiei Europene.

Studiul de oportunitate privind modalitatea de gestiune a Serviciului de Iluminat Public în Comuna Sânpetru Mare, județul Timiș are obligația de a genera un rezultat privind modul de gestiune al serviciului de iluminat public, care se poate efectua prin gestiune proprie sau prin gestiune delegată.

Pe perioada elaborării acestui studiu de oportunitate s-au avut în vedere următoarele:

- Serviciile publice trec printr-o perioadă de schimbări majore, de căutări de soluții viabile
- Caracteristicile serviciilor publice de interes general și anume: universalitatea, continuitatea, adaptabilitatea și gestiunea pe termen lung, transparența
- Tendințele majore care caracterizează organizarea serviciilor publice:
- Tendința de globalizare a serviciilor și de deschidere a pieței, însoțită de apariția și dezvoltarea mediului privat în acest domeniu
- Tendința de menținere a contractului de către autoritățile locale, prin asociere în gestionarea acestor servicii cu companii private, în cadrul unor parteneriate publice-private
- Tendința de asociere a autorităților locale în asociații de dezvoltare intercomunitare, având ca obiect de activitate unul sau mai multe servicii comunitare de utilități publice, așa cum sunt prevăzute prin HG nr.855/2008

1.2. Procesul de luare a deciziilor

După realizare, ***Studiul de oportunitate privind modalitatea de gestiune a Serviciului de Iluminat Public în Comuna Sânpetru Mare, județul Timiș*** va fi supus spre dezbatere și aprobare Consiliului Local al Comunei Sânpetru Mare, județul Timiș.

1.3. Noua Politică Energetică a Uniunii Europene

Provocările cu care se confruntă UE în domeniul energiei includ aspecte cum ar fi creșterea dependenței de importuri, diversificarea limitată, prețuri ridicate și volatile la energie, creșterea cererii mondiale de energie, riscurile de securitate care afectează țările producătoare și pe cele de tranzit, amenințările crescând pe care le reprezintă schimbările climatice, decarbonizarea, progresul lent spre eficiența energetică, provocările care decurg din ponderea tot mai mare a energiei regenerabile, precum și nevoia de o mai mare transparență și de o mai bună integrare și interconectare pe piețele de energie. Politică energetică a UE are în centrul său un ansamblu de măsuri variate, care au menirea de a realiza o piață energetică integrată și de a asigura securitatea aprovizionării cu energie și durabilitatea sectorului energetic.

Dispozițiile specifice, conform Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), sunt:

- siguranța aprovizionării: articolul 122 din TFUE;
- rețelele energetice: articolele 170-172 din TFUE;
- cărbunele: Protocolul 37 clarifică consecințele financiare ale expirării Tratatului de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului în 2002;
- energia nucleară: Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (Tratatul Euratom) servește drept temelie juridică pentru majoritatea acțiunilor europene în domeniul energiei nucleare.

Alte dispoziții legate de politica energetică:

- Piața internă a energiei: articolul 114 din TFUE);
- Politica externă energetică: articolele 216--218 din TFUE.

În conformitate cu uniunea energetică (2015), politica energetică a UE are următoarele cinci obiective principale:

- Diversificarea surselor de energie ale Europei, asigurând securitatea energetică prin solidaritate și cooperare între țările UE;
- Asigurarea funcționării unei piețe interne a energiei pe deplin integrate, care să permită libera circulație a energiei prin UE printr-o infrastructură adecvată și fără bariere tehnice sau de reglementare;
- Îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea dependenței de importurile de energie, reducerea emisiilor și stimularea creării de locuri de muncă și a creșterii economice;
- Decarbonizarea economiei și tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, în conformitate cu Acordul de la Paris;
- Promovarea cercetării în domeniul tehnologiilor cu emisii scăzute de dioxid de carbon și al energiei curate și acordarea de prioritate cercetării și inovării pentru a impulsiona tranziția energetică și a îmbunătăți competitivitatea.

În temeiul articolului 194 din TFUE, unele aspecte ale politicii energetice fac obiectul unei competențe partajate, indicând astfel un pas către o politică energetică comună. Cu toate acestea, fiecare stat membru își menține dreptul de a stabili condițiile de exploatare a propriilor resurse energetice, de a alege între diferitele surse de energie și de a stabili structura generală a aprovizionării sale cu energie [articolul 194 alineatul (2)].

Actualul program de politici este determinat de politica integrată și cuprinzătoare privind clima și energia, adoptată de către Consiliul European la 24 octombrie 2014, revizuită în decembrie 2018, al cărei obiectiv este de a realiza, până în 2030, următoarele:

- reducerea cu cel puțin 40 % a emisiilor de gaze cu efect de seră față de nivelurile din 1990;
- creșterea cu 32 % a ponderii energiilor regenerabile în consumul de energie;
- îmbunătățirea cu 32,5 % a eficienței energetice;
- interconectarea a cel puțin 15 % din sistemele de energie electrică ale UE.

Calitatea de stat membru al UE, pentru România impune aplicarea directivelor privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice, cogenerarea de înaltă eficiență, încadrarea în normele de mediu precum și respectarea angajamentelor asumate de România prin tratatul de aderare.

1.4. Situația actuală în domeniul energetic în România

Fraza care deschide proiectul Strategiei Energetice a României 2020 – 2030, cu perspectiva anului 2050 - **„Dezvoltarea și creșterea competitivității economiei României, creșterea calității vieții și grija pentru mediul înconjurător sunt indisolubil legate de dezvoltarea și modernizarea sistemului energetic”**, arată conceptul pe care este construit acest document programatic,

Obiectivele Strategiei Energetice sunt:

- Asigurarea accesului la energie electrică și termică pentru toți consumatorii;
- Energie curată și eficiență energetică;
- Modernizarea sistemului de guvernare corporativă și a capacității instituționale de reglementare;
- Protecția consumatorului vulnerabil și reducerea sărăciei energetice;
- Piețe de energie competitive, baza unei economii competitive;
- Creșterea calității învățământului în domeniul energiei și formarea continuă a resursei umane calificate;
- România, furnizor regional de securitate energetică;
- Creșterea aportului energetic al României pe piețele regionale și europene prin valorificarea resurselor energetice primare naționale.

Obiectivele strategiei sprijină realizarea țintelor naționale asumate la nivelul anului 2030:

- 43,9% reducere a emisiilor aferente sectoarelor ETS față de nivelul anului 2005, respectiv cu 2% a emisiilor aferente sectoarelor non-ETS față de nivelul anului 2005;
- 30,7 % pondere a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie;
- 40,4% reducere a consumului final de energie față de proiecția PRIMES 2007.

1.5. Scurtă descriere a Comunei Sânpetru Mare, județul Timiș

Comuna Sânpetru Mare are în componența sa două localități: **Sânpetru Mare și Igrîș.**

Sânpetru Mare se situează în zona de nord-vest a județului Timiș, în apropiere de limita cu județul Arad. Este străbătut de râul Aranca.

Prin Sânpetru Mare trece drumul județean DJ692 – Arad - Beba Veche, prin intermediul căruia se ajunge în cel mai apropiat oraș, Sânnicolau Mare la 14 km, punctul de trecere al frontierei Cenad la 30 km, reședința de județ, municipiul Timișoara, la circa 50 km și Comuna Arad la 45 km. Vecinii sunt: la vest, Periam (circa 4 km), la sud Pesac (7 km pe drumul comunal 29), la est Saravale (6 km), la nord localitatea Igrîș, aparținând comunei Sânpetru Mare. Are stație CFR proprie la linia de cale ferată Timișoara - Vâlceni.

Localitatea Igrîș este amplasat la limita de nord-vest a județului Timiș, pe malul stâng al Mureșului. Legătura cu centrul administrativ al comunei, aflat la aprox. 9 km, este asigurată prin intermediul drumului județean Dj 682 E. Se învecinează la nord cu Comuna arădean Nădlac, legătura fiind efectuată prin traversarea râului Mureș cu un pod plutitor. La sud – vest se învecinează cu localitatea Saravale și Comuna Sânnicolau Mare la aprox. 12 km legate printr-un drum comunal.

2. Aspecte generale privind iluminatului public

2.1. Obiectivele și cerințele serviciului de iluminat public

Serviciul de iluminat public face parte din sfera serviciilor comunitare de utilități publice, sub reglementarea, conducerea, monitorizarea și controlul autorităților administrației publice locale din Comuna Sânpetru Mare, județul Timiș. Serviciul de iluminat public reprezintă o parte componentă a infrastructurii tehnico-edilitare a acestei unități administrativ-teritoriale.

Organizarea și desfășurarea serviciului de iluminat public în Comuna Sânpetru Mare trebuie să asigure satisfacerea unor cerințe și nevoi de utilitate publică ale comunității locale, după cum urmează:

- realizarea unui raport optim calitate/cost și a unui echilibru între riscurile și beneficiile asumate prin contract;
- optimizarea consumului de energie, în paralel cu îmbunătățirea calității iluminatului public din Comuna Sânpetru Mare, județul Timiș;
- garantarea permanenței în funcționare a iluminatului public prin îndeplinirea parametrilor proiectați și menținerea lor în standardele în vigoare;
- asigurarea siguranței circulației rutiere și pietonale;
- creșterea gradului de securitate individuală și colectivă în cadrul comunităților locale;
- punerea în valoare, printr-un iluminat adecvat, a elementelor arhitectonice și peisagistice ale localităților, precum și marcarea evenimentelor festive și a sărbătorilor legale sau religioase;
- structura și nivelul tarifelor practicate vor reflecta costul efectiv al prestației și vor fi în conformitate cu prevederile legale;
- administrarea corectă și eficientă a bunurilor din proprietatea publică și a banilor publici;
- ridicarea gradului de civilizație, a confortului și a calității vieții;
- susținerea și stimularea dezvoltării economico-sociale a localităților;
- nediscriminarea și egalitatea tuturor consumatorilor;
- dezvoltarea durabilă a sistemului de iluminat public;
- liberul acces la informații privind aceste servicii publice;
- transparența, consultarea și antrenarea în decizii a cetățenilor.

2.2. Funcțiunile iluminatului public

2.2.1. Iluminatul căilor rutiere

Căile de circulație rutieră necesită un nivel destul de ridicat al luminanței și utilizarea aparatelor de iluminat cu lămpi de putere mare. Din punct de vedere al gradului de redare al culorilor acesta reprezintă o importanță mai redusă, în comparație cu iluminatul zonelor pietonale. Astfel, pentru acest tip de iluminat se utilizează, de regulă, lămpile cu sodiu de înaltă presiune. Totuși, pentru anumite zone, pentru a fi evidențiate, se poate utiliza lumina albă, în vederea atingerii unei ambianțe mai primitoare și o redare mai bună a culorilor.

2.2.2. Iluminatul zonelor pietonale, zonelor rezidențiale și zonelor comerciale

Din punct de vedere al iluminatului pietonal și al zonelor unde siguranța pietonilor este obiectivul principal, activitățile de iluminat trebuie orientate spre a-i ajuta pe cetățeni să distingă obstacolele sau alte pericole pe drum și să îi identifice pe ceilalți trecători care s-ar afla în apropiere. De aceea, atât iluminarea orizontală cât și cea verticală sunt importante.

Pentru a obține o bună redare a culorilor, în cazul iluminatului zonelor pietonale este necesară utilizarea surselor cu lumină albă. Contrastul de culoare redat de lumina albă creează o vizibilitate mai mare pentru pietoni. Totodată, pentru sistemul de iluminat în zonele pietonale și al zonelor rezidențiale trebuie avut în vedere esteticul instalațiilor care urmează să fie utilizat. Forma și stilul felinarelor trebuie să se integreze în mediul ambiant.

2.2.3. Iluminatul parcurilor, grădinilor, clădirilor și monumentelor (iluminat arhitectural)

Iluminatul arhitectural are rolul de a evidenția monumentele istorice și de artă (clădiri vechi, cu arhitectură deosebită, statui, etc.), a construcțiilor reprezentative (sedii de firme, construcții rutiere, unități economice și industriale, etc.), a zonelor verzi (parcuri, grădini, etc.), cât și crearea unui ambient corespunzător în orele fără lumină naturală.

Principalele funcțiuni ale iluminatului arhitectural sunt:

- Iluminatul zonelor de promenadă
- Iluminatul parcurilor și grădinilor
- Iluminatul clădirilor și monumentelor

Iluminatul arhitectural trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute de normele luminotehnice, fiziologice, de siguranță a circulației, de estetică arhitectonică în următoarele condiții:

- Utilizarea rațională a energiei electrice
- Recuperarea costului investițiilor într-o perioadă considerată cât mai mică
- Reducerea cheltuielilor anuale de exploatare a elementelor componente aferente instalațiilor electrice de iluminat arhitectural

Realizarea unui iluminat arhitectural determină, în special, evidențierea monumentelor istorice de artă, clădiri de patrimoniu (clădiri vechi, cu arhitectură deosebită).

2.2.4. Iluminatul festiv și peisagistic

Iluminatul festiv are rol pur estetic și nu reprezintă neapărat o necesitate pentru buna derulare a vieții cetățenilor. Totuși, iluminatul festiv are un rol important în marcarea anumitor evenimente sau sărbători specifice comunității (sărbătorile Pascale, Crăciunul, zilele Comunei, etc.), care poate fi neglijat din perspectiva creșterii performanței sociale a serviciului.

2.3. Activități realizate în cadrul serviciului de iluminat public

Activitățile care susțin sistemul de iluminat public și permit, prin realizarea lor, crearea cadrului necesar pentru prestarea serviciului de iluminat public în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate.

2.3.1. Activități de întreținere a sistemului de iluminat public

Întreținerea sistemului presupune un ansamblu de activități, executate periodic, programate sau neprogramate, în vederea menținerii în stare tehnică corespunzătoare a diferitelor părți componente ale sistemului de iluminat public.

Operațiile de întreținere cuprind în principal:

- **Lucrări operative** – ansamblul de operații și activități de supraveghere în mod permanent a instalațiilor și executarea de lucrări programate sau neprogramate pentru rezolvarea anumitor disfuncționalități ale sistemului de iluminat public
- **Revizii tehnice** – ansamblul de operații și activități de mică amploare ce se execută periodic pentru verificarea instalațiilor și eliminarea defecțiunilor reperate în vederea asigurării funcționării sistemului până la următoarea lucrare planificată
- **Reparații curente** – ansamblul de operații executate periodic, în cadrul unor programe, pentru readucerea tuturor elementelor din sistemul de iluminat public la parametri proiectați, prin remedierea tuturor defecțiunilor și înlocuirea părților din instalație care nu mai prezintă parametri de funcționare adecvați.

În cadrul lucrărilor operative se execută:

- Intervenții pentru remedierea unor deranjamente accidentale la aparatele de iluminat și accesorii
- Manevre pentru întreruperea și repunerea sub tensiune a diferitelor porțiuni ale instalației de iluminat în vederea executării lucrărilor necesare
- Manevre pentru modificarea schemelor de funcționare în cazul apariției unor deranjamente
- Recepția instalațiilor noi puse în funcțiune în conformitate cu regulamentele în vigoare
- Analiza stării tehnice a instalațiilor
- Identificarea defectelor în conductoarele electrice care alimentează instalațiile de iluminat
- Supravegherea defrișării vegetației și înlăturarea obiectelor căzute pe linie
- Controlul instalațiilor care au fost supuse unor condiții meteorologice deosebite, cum ar fi: vânt puternic, ploi torențiale, viscol, formarea de chiciură
- Acțiuni pentru pregătirea instalațiilor de iluminat cu ocazia evenimentelor festive sau deosebite
- Demontări sau demolări de elemente ale sistemului de iluminat public
- Intervenții ca urmare a unor sesizări din partea cetățenilor

În cadrul reviziilor tehnice și a reparațiilor curente se execută următoarele operații specifice:

- Revizia și repararea aparatelor de iluminat
- Revizia și repararea tablourilor de distribuție și a punctelor de conectare/deconectare

2.3.2. Asigurarea alimentării cu energie electrică a sistemului de iluminat public

Caracteristica funcționării unui serviciu integrat de iluminat public o constituie continuitatea în alimentare cu energie electrică, care se asigură printr-o exploatare și întreținere corectă a instalațiilor componente ale sistemului de iluminat.

2.3.3. Utilizarea sistemului integrat de telemanagement a sistemului de iluminat public

Dezvoltarea unui sistem de telemanagement pentru sistemul de iluminat public din Comuna Sânpetru Mare, presupune îndeplinire următoarelor funcțiuni:

- **Funcția de gestionare – dispecerizare**, care presupune gestionarea infrastructurii, a consumului de energie electrică, a deficiențelor, precum și a lucrărilor de investiții.
- **Funcția de Monitorizare – Control – Diagnoză**, care presupune monitorizarea elementelor structurale ale sistemului, a stingerii/aprinderii totale sau pe zone, a parametrilor tehnico-

funcționali ai infrastructurii sistemului de iluminat public: tensiune, frecvență, energie activă, energie reactivă, etc.

- **Funcția de reprezentare geospațială a elementelor componente a infrastructurii SIP**, care presupune poziționarea GPS a elementelor infrastructurii, înregistrarea și vizualizarea pe platformă cartografică pentru orice zonă din localitate și integrarea cu alte aplicații ale gestionărilor de utilități

2.4. Descrierea sistemului de iluminat public și a opțiunilor de gestiune

2.4.1. Descrierea sistemului de iluminat public

Sistemul de iluminat public, definit conform Legii 230/2006 a serviciului de iluminat public, este definit ca ansamblu tehnologic și funcțional compus din construcții, instalații și echipamente specifice, și anume:

- Puncte de aprindere
- Cutii de distribuție
- Cutii de trecere
- Linii electrice de joasa tensiune
- Fundații, stâlpi, instalații de legare la pământ
- Console, corpuri de iluminat
- Accesorii, conductoare, izolatoare, cleme, armături
- Echipamente la comandă, automatizare și măsurare utilizate pentru iluminatul public

Iluminatul public trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute de normele luminotehnice, fiziologice, de siguranță a circulației și de estetică a circulației, în următoarele condiții:

- Utilizarea rațională a energiei electrice
- Reducerea costului investițiilor
- Reducerea cheltuielilor anuale de exploatare a instalațiilor electrice de iluminat

Avantajele unui iluminat public de calitate sunt:

- Scăderea costurilor comunității
- Reducerea accidentelor
- Utilizarea eficientă a rețele de drumuri
- Confort psihic și vizual

În conformitate cu prevederile Legii 51/2006 – Legea serviciilor comunitare de utilități publice, ale Legii 230/2006 – Legea serviciului de iluminat public, înființarea, organizarea, coordonarea, monitorizarea și controlul serviciului de iluminat public, precum și înființarea, dezvoltarea, modernizarea, administrarea și exploatarea sistemelor de iluminat public intră în competența exclusivă a autorităților administrației publice locale.

Serviciile de iluminat public se organizează și funcționează conform principiilor stabilite de Legea nr.51/2006 privind serviciile comunitare de utilități publice și Legea nr.230/2006 a serviciului de iluminat public, trebuie să asigure satisfacerea următoarelor cerințe:

- Ridicarea gradului de civilizație
- Creșterea confortului și a calității vieții
- Creșterea gradului de securitate individuală și colectivă în cadrul colectivităților locale
- Asigurarea siguranței circulației rutiere și pietonale

La nivelul Comunei Sânpetru Mare, județul Timiș, sistemul de iluminat public, așa cum este definit de Legea 230/2006 este următorul:

- Sistemul destinat exclusiv serviciului de iluminat public aparținând domeniului public al Comunei Sânpetru Mare, județul Timiș, satele Sânpetru Mare și Igrăș,
- Sistemul de iluminat, unde iluminatul public se realizează utilizând elementele sistemului de distribuție a energiei electrice, aflat în proprietatea S.C. E-Distribuție Banat S.A.

În conformitate cu prevederile art. 43 din Legea 230/2006 ”sistemele de iluminat prevăzute la art. 2, alin.3 și 4 din Legea 230/2006 (adică sistemul menționat la punctul 2 de mai sus) aflate în prezent în proprietatea unor persoane juridice de drept privat vor fi transferate cu justa despăgubire autorităților publice locale, la cererea acestora.”

Conform art.4 din Legea 230/2006, alin.2, *”în situația în care sistemul de iluminat public se încadrează în prevederile art. 2, alin. 4, autoritățile administrației publice locale au drept de folosință cu titlu gratuit asupra infrastructurii sistemului de distribuție a energiei electrice, pe toată durata existenței acesteia, pe baza unui contract încheiat între autoritățile administrației publice locale și proprietarul sistemului de distribuție a energiei electrice. Prin acest contract se reglementează aspectele cu privire la asigurarea condițiilor pentru prestarea serviciului de iluminat public, cu respectarea echitabilă a drepturilor și obligațiilor tuturor părților implicate.”*

2.4.2. Opțiuni de gestiune

Gestiunea serviciului, reprezintă modalitatea de organizare, funcționare și administrare a serviciului în scopul furnizării/prestării acestuia în condițiile stabilite de autoritățile administrației publice locale.

Gestiunea serviciului public se poate organiza în următoarele modalități:

- Gestiune directă
- Gestiune delegată

Modalitatea de gestiune a serviciului se stabilește prin hotărâri ale autorităților deliberative a unităților administrativ-teritoriale, în funcție de natura și starea serviciului, de necesitatea asigurării celui mai bun raport preț/calitate, de interese actuale și de perspectivă ale unităților administrativ-teritoriale, precum și de mărimea și complexitatea sistemului.

Legea nr. 230/2006 – Lege a serviciului de iluminat public, oferă autorității publice locale posibilitatea ca pe baza unei evaluări realizate conform celor menționate anterior să opteze pentru gestiunea directă sau gestiunea delegată a acestui serviciu.

2.4.2.1. Gestiunea directă

Delegarea gestiunii serviciului reprezintă acțiunea prin care o unitate administrativ-teritorială atribuie unuia sau mai multor operatori titulari de licență, în condițiile prezentei legi, atât gestiunea propriu-zisă a serviciului ori a unei activități din sfera serviciului a cărui/cărei răspundere o are, cât concesiunea infrastructurii tehnico-edilitare aferente acestuia/acesteia. Delegarea gestiunii serviciului implica dreptul și obligația operatorului de a administra și exploata sistemul de utilități publice aferente serviciului/activității delegate.

Conform prevederilor Legii 230/2006 – Lege a serviciului de iluminat public, art. 19, în cazul gestiunii directe *„autoritățile administrației publice locale sau asociațiile de dezvoltare comunitară, după caz, își asuma nemijlocit toate sarcinile și responsabilitățile cu privire la înființarea, organizarea, finanțarea, coordonarea, administrarea, gestionarea, exploatarea și asigurarea funcționării serviciului de iluminat public. Gestiunea directă se realizează prin intermediul unor operatori definiți conform prevederilor Legii nr. 51/2006”*.

Gestiunea directă presupune utilizarea unor operatori definiți și licențiați în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 51/2006* – Lege a serviciilor comunitare de utilități publice, republicată.

În cazul modalității de gestiune directă, autoritatea publică emite o hotărâre de dare în administrare a infrastructurii tehnico – edilitare, pe baza licenței eliberate de A.N.R.S.C.

Opțiunea manifestată de către autoritatea locală pentru gestiunea directă poate fi argumentată doar atunci când din evaluarea dimensiunii sistemului, a gradului de dezvoltare a acestuia, a particularităților economico – sociale ale localităților și implicit a posibilităților de finanțare, ar rezulta un raport care să respecte în integralitate principiile de funcționare ale serviciului stabilite prin Regulamentul – cadru din martie 2007 al serviciului de iluminat public, anexă a Ordinului 86/2007 emis de A.N.R.S.C.

Legea nr. 51/2006* – Lege a serviciilor comunitare de utilități publice, republicată menționează în art. 28, alin. 2: *„Gestiunea directă se realizează prin intermediul unor operatori de drept public sau privat, astfel cum sunt definiți la art. 2 lit. g), respectiv lit. h), fără aplicarea prevederilor Legii nr. 98/2016 privind achizițiile publice, Legii nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale și Legii nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii, care pot fi:*

- a) *servicii publice de interes local sau județean, specializate, cu personalitate juridică, înființate și organizate în subordinea consiliilor locale sau consiliilor județene, după*

caz, prin hotărâri ale autorităților deliberative ale unităților administrativ-teritoriale respective;

- b) societăți reglementate de Legea nr. 31/1990, republicata, cu modificările și completările ulterioare, cu capital social integral al unităților administrativ-teritoriale, înființate de autoritățile deliberative ale unităților administrativ-teritoriale respective”.*

2.4.2.2. Gestiunea delegată

Gestiunea delegată reprezintă o excepție legală de la responsabilitatea autorității publice locale în privința gestionării serviciului de iluminat public, respectiv, de la obligația acestuia de a satisface exigențele obiectivelor impuse de lege în acest domeniu.

Activitatea operatorilor care vor prelua gestiunea sistemului este reglementată de Legea 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice. Conform Legii 230/2006, art. 20, alin 3, operatorii care vor presta serviciul de iluminat public în baza contractului de delegare a gestiunii, aprobat de autoritățile publice locale și în baza licenței eliberate de autoritatea competentă.

Prevederile contractului prin care se realizează delegarea sunt stabilite de Legea nr. 51/2006, iar cuprinsul său privind drepturile și obligațiile părților trebuie să respecte prevederile Legii nr. 230/2006 și a Regulamentului Cadru aprobat ca anexă la Ordinul nr. 86/2007 al ANRSC.

Diferența fundamentală care există între gestiunea directă și gestiunea delegată este că dacă în prima ipoteză autoritatea publică locală păstrează în patrimoniul ei toate obligațiile privind îndeplinirea obiectivelor din lege, implicit, responsabilitățile de finanțare și întreținere, în cea de-a doua ipoteză, operatorul public sau privat preia în integralitate sarcinile aferente, cu excepția prerogativelor privind adoptarea politicilor și strategiilor de dezvoltare a serviciului, respectiv, a programelor de dezvoltare a sistemului de iluminat public, precum și drepturile și competențele precizate la art. 17, alin. 1 din Legea nr. 230/2006.

Astfel, obiectul contractului de delegare a gestiunii serviciului poate include activitățile de operare propriu – zise: gestionare, administrare, exploatare, întreținere.

Legea 230/2006 stipulează că indiferent de forma de gestiune adoptată, în virtutea competențelor și atribuțiilor ce le revin potrivit legii, autoritățile administrației publice locale păstrează dreptul de a aproba, a supraveghea și a controla, după caz:

- a) modul de fundamentare a tarifelor și respectarea metodologiei de stabilire, ajustare sau de modificare a acestora, emise de A.N.R.S.C.;
- b) modul de îndeplinire a obligațiilor contractuale asumate de operatori și activitățile desfășurate de aceștia;
- c) calitatea și eficiența serviciului prestat, corespunzător indicatorilor de performanță a serviciului, stabiliți conform legii;
- d) modul de administrare, de exploatare, de conservare și de menținere în funcțiune, dezvoltarea și/sau modernizarea sistemului de iluminat public.

La secțiunea privind gestiunea delegată din cuprinsul Legii 230/2006 se prevede faptul că toate activitățile de monitorizare și control privind modul de respectare de către operatori a condițiilor de menținere a licențelor revin A.N.R.S.C., iar cele privind indicatorii de performanță stabiliți prin contractele de delegare a gestiunii revin autorității publice locale.

Prin cuprinsul contractului de delegare autoritatea publică locală poate impune și prevederi cu privire la nivelul tarifelor aplicate privind prestarea serviciului în condiții de calitate și cantitate corespunzătoare, toate acestea constituind criteriile principale pentru atribuirea contractelor de delegare a gestiunii.

Din cele prezentate mai sus se înțelege că alternativele pentru organizarea serviciului de iluminat public din comuna Sânpetru Mare sunt fie organizarea serviciului de către U.A.T. Sânpetru Mare, fie delegarea gestiunii către un operator licențiat.

Pe de o parte, avem constrângerile legale, procedura de licențiere/autorizare de către ANRSC a operatorilor și standardizarea iluminatului căilor rutiere, iar pe de altă parte, o primărie se confruntă cu o multitudine de priorități costisitoare, programe de dezvoltare, integrare sau politice, dar mai ales cu o lipsă acută de fonduri.

Autoritatea publică locală în calitate de autoritate contractantă, urmărește ca utilizatorii (persoane fizice, asociații de proprietari, agenți economici, instituții publice, etc.) să beneficieze de un serviciu care să corespundă condițiilor minime ale **Regulamentului de Iluminat al Comunei Sânpetru Mare, județul Timiș**, a legislației în domeniu și a normelor europene privind creșterea standardului de calitate în executarea serviciilor de iluminat.

Trebuie menționat un aspect important, care va influența foarte mult analiza opțiunilor pentru organizarea serviciului de iluminat public și anume faptul că serviciul de iluminat public este o activitate care nu generează profit.

3. Gestiunea directă vs. Gestiunea delegată a sistemului de iluminat public

3.1. Organizarea serviciului de iluminat public de către autoritatea publică locală

Pentru ca un operator să fie autorizat A.N.R.E. și să fie licențiat A.N.R.S.C., va trebui să aibă o anumită structură de personal, cu pregătire profesională corespunzătoare, o dotare minimă cu utilaje și scule, aparate de măsură, să dețină spațiile necesare (garaj, magazii, birou, atelier de reparații și de producție) cu toate utilitățile necesare (energie electrică, gaze, încălzire, apă, canalizare).

Chiar și cu această structură, U.A.T. poate asigura doar lucrări de intervenție și mici reparații, punctuale, nu lucrări complexe, pentru care trebuie contractate firme de specialitate.

Opțiunea pentru gestiunea directă nu poate fi argumentată din punct de vedere economic, din punct de vedere a evaluării dimensiunii sistemului de iluminat public, a gradului de dezvoltare a acestuia, a particularităților economico – sociale ale comunei Sânpetru Mare și implicit a posibilităților de finanțare din partea autorității.

Din gestiunea directă a sistemului de iluminat public în comuna Sânpetru Mare, nu ar rezulta un raport care să respecte în integralitate principiile de funcționare ale serviciului stabilite prin Regulamentul – cadru din 2007 al serviciului de iluminat public, Anexă a Ordinului nr. 86/2007 emis de A.N.R.S.C.

În consecință, cheltuielile cu acest serviciu ar fi foarte mari, la aceasta se adaugă costul cu echipamente de iluminat care trebuie înlocuite și alte tipuri de cheltuieli: formare de personal, cheltuieli de întreținere utilaje, cheltuieli cu dobânzi pentru credite, în condițiile în care acest departamente poate asigura doar o parte din activitățile serviciului de iluminat public.

Serviciul de iluminat public este un serviciu care presupune intervenții în timp rapid pentru remedierea avariilor, astfel încât trebuie să acopere o durată de timp cât mai mare.

Necesitatea investițiilor la instalația de iluminat public nu are frecvență mare, un defect se poate produce la câteva zile sau mai rar. Dar se poate produce un defect major la care personalul să fie depășit de volumul lucrărilor necesare. Lucrările de întreținere planificată nu necesită o durată foarte mare, astfel încât personalul nu ar avea încărcare totală a timpului de lucru.

Concluzia este că acest serviciu ar fi rentabil dacă se asigură o activitate continuă, ceea ce ar însemna o instalație de iluminat public mult mai mare sau asigurarea serviciului pentru mai multe instalații de iluminat.

3.2. Delegarea serviciului de iluminat public.

Această modalitate de gestiune a serviciului de iluminat public presupune transferul printr-un contract a sarcinilor și responsabilităților instituite în acest domeniu din patrimoniul autorităților locale către un operator cu statut de societate comercială cu capital public, privat sau mixt.

Odată cu delegarea sarcinilor și responsabilităților, autoritatea publică locală transferă și exploatarea și administrarea serviciului, astfel încât operatorul să poată acționa în mod independent și responsabil în vederea realizării obligațiilor contractuale, atingerii parametrilor de performanță, precum și a obiectivelor din lege.

Prin atribuirea contractului de concesiune a serviciului de iluminat public a Comunei Sânpetru Mare, către un operator licențiat și autorizat, dotarea tehnică necesară desfășurării serviciului se va asigura prin grija acestuia. În analiza fezabilității financiare, principalul indicator pe care îl urmăresc toți utilizatorii îl constituie prețul practicat.

Aplicarea de către operator a prețurilor aprobate de către Consiliul Local al Comunei Sânpetru Mare, este obligatorie. Prețurile avizate trebuie să respecte următoarele cerințe:

- a) Asigurarea prestării serviciilor la nivelurile de calitate, a regulamentului de organizare și funcționare a serviciului și prin contractul de concesiune, după caz;
- b) Realizarea unui raport calitate/cost cât mai bun pentru serviciile furnizate/prestate pe perioada angajată și asigurarea unui echilibru între riscurile și beneficiile asumate de părțile contractante;
- c) Asigurarea exploatării și întreținerii eficiente a bunurilor aparținând domeniului public și privat al unităților administrativ-teritoriale afectate serviciilor de iluminat al Comunei Sânpetru Mare.

Prin cuprinsul contractului de delegare autoritatea publică locală poate impune prevederi și cu privire la nivelul tarifelor aplicate privind prestarea serviciului în condiții de calitate și de cantitate corespunzătoare, toate acestea constituind criteriilor principale pentru atribuirea contractelor de delegare a gestiunii.

3.3. Analiza opțiunilor și alegerea soluției pentru organizarea serviciului de iluminat public

Delegarea gestiunii serviciului de iluminat public presupune concesiunea acestui serviciu către un operator licențiat, care este o societate comercială specializată în astfel de servicii. Acest operator are personal de specialitate și utilaje pe care le utilizează în mai multe contracte de lucrări, reușind astfel să acopere o arie mai mare de lucrări.

Costurile serviciului se vor reduce datorită faptului că operatorul va asigura încărcarea pentru personalul său și din alte contracte, costurile pentru utilaje se vor distribui.

Operatorul este o companie cu experiență superioară în domeniu față de un serviciu nou înființat, datorită activității poate optimiza costurile reparațiilor și a investițiilor.

Din punct de vedere financiar, reducerea consumului de energie electrică, creșterea calității serviciului, creșterea calității vieții locuitorilor, creșterea gradului de securitate individuală și colectivă, creșterea gradului de siguranță a circulației rutiere și pietonale, ridicarea gradului de civilizație, a confortului, punerea în valoare a elementelor arhitectonice și peisagistice ale comunei, marcarea evenimentelor festive și a sărbătorilor legale și religioase, delegarea serviciului de iluminat public este opțiunea cea mai avantajoasă.

Datorită faptului că serviciul de iluminat public nu este o activitate generatoare de profit, nu este nevoie de o altă analiză de fezabilitate decât de o comparație între cheltuielile anuale cu acest serviciu, pentru a determina opțiunea cea mai avantajoasă.

Autoritatea locală are posibilitatea de a opta între cele două variante de abordare a gestiunii serviciului de iluminat public, ale căror avantaje și dezavantaje sunt prezentate sintetic în tabelul următor, care reprezintă analiza punctelor tari și a punctelor slabe ale tipurilor de gestiune:

TIP GESTIUNE	AVANTAJE	DEZAVANTAJE
GESTIUNE DIRECTA	<ul style="list-style-type: none"> • Menținerea responsabilității operatorului față de populația deservită; • Menținerea autorității nemijlocite a Consiliului Local asupra activității; • Tarife mai mici decât în cazul gestiunii delegate, neexistând profit; • Menținerea autorității nemijlocite a primăriei asupra activității; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ritm lent de investiții și intervenții în teren, bazate exclusiv pe fluxul de numerar din exploatare și pe sumele puse la dispoziție de către operatorul de credite; • Comuna Sânpetru Mare ar trebui să furnizeze în continuare fonduri și garanții în calitate de acționar unic (dacă se organizează o societate pe acțiuni sau societate cu răspundere limitată pentru operarea serviciului); • Creșterea numărului de persoane din cadrul aparatului propriu al primarului, pentru gestionarea serviciului; • Costuri suplimentare cu: dotări cu echipamente și utilaje specifice, spații, utilități, mijloace de transport și intervenție, personal, instruire personal (obligatoriu pentru obținerea licenței de operare a serviciului); • Cheltuieli suplimentare de licențiere A.N.R.S.C. pentru viitorul operator și personalul acestuia; • Lipsa experienței în managementul profesionist al serviciului; • Imobilizarea de resurse financiare importante pentru realizarea de stocuri materiale

<i>GESTIUNE DELEGATA</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Know how net superior al operatorului; • Parametrii serviciului pot fi clar definiți în contract, astfel încât majoritatea riscurilor de execuție și exploatare să fie transferate operatorului; • Posibilitatea inserării unor clauze de penalizare și reziliere în contract; • Operativitate crescută în realizarea lucrărilor și soluționarea sesizărilor; • Profitul operatorului va genera nevoia de schimbare a proceselor interne și a relațiilor cu clienții; • Consiliul Local va superviza și reglementa conformarea operatorului la cerințele impuse în contract și nu de gestiune directă a serviciului; • Primăria comunei Sânpetru Mare va avea drept de control final asupra derulării serviciului, având posibilitatea întreruperii delegării de gestiune în cazul în care operatorul are o activitate defectuoasă care persistă – prin clauzele de penalizare și de reziliere ale contractului; • Consiliul local are putere decizională pentru a include toate prevederile optime, în momentul încheierii contractului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Negocierea unui contract pe termen lung, în special pentru prima parte a contractului, cea în care se realizează investițiile; • Primăria comunei Sânpetru Mare trebuie să își adapteze rolurile de administrator și reglementator pe durata contractului și va trebui să se concentreze pe negociere, supervizare și monitorizare; • Monopol pe termen lung atribuit operatorului, cu dificultăți de ieșire din contract în caz de neperformanță; • Tarife mai ridicate de prestare a serviciului; • Primăria comunei Sânpetru Mare trebuie să asigure finanțarea prestării serviciului.
--------------------------	--	---

4. Aspecte referitoare la mediu

Iluminatul public are implicații directe și în protecția mediului prin mai mulți factori:

- Prin utilizarea eficientă a energiei (reducerea consumurilor nejustificate, utilizarea echipamentelor performante cu consumuri reduse de energie).
- Reducerea poluării luminoase prin orientarea aparatelor de iluminat spre suprafața căii de circulație (aparatele de iluminat nu pot fi utilizate pe post de ”reflectoare”).

Actualul program de politici este determinat de politica integrată și cuprinzătoare privind clima și energia, adoptată de către Consiliul European la 24 octombrie 2014, revizuită în decembrie 2018, al cărei obiectiv este de a realiza, până în 2030, următoarele:

- reducerea cu cel puțin 40 % a emisiilor de gaze cu efect de seră față de nivelurile din 1990;
- creșterea cu 32 % a ponderii energiilor regenerabile în consumul de energie;
- îmbunătățirea cu 32,5 % a eficienței energetice;
- interconectarea a cel puțin 15 % din sistemele de energie electrică ale UE.

5. Aspecte sociale

Pot fi enumerate următoarele aspecte sociale:

- Creșterea gradului de civilizație, a confortului și a calității vieții cu o puternică componentă socială, designul sistemelor de iluminat carosabil sau pietonal generează o imagine specifică a fiecărui oraș sau spațiu, reprezentând elemente de micro-arhitectură prin care se transmite foarte mult cu minim de limbaj formal

- Creșterea gradului de securitate individuală și colectivă în cadrul comunităților locale, asigurarea siguranței circulației rutiere și pietonale, realizarea unei infrastructuri edilitare moderne, funcționarea și exploatarea în condiții de siguranță, rentabilitate și eficiență economico-socială a comunității locale.

5. Concluzii

Argumentele expuse mai sus relevă **necesitatea și posibilitatea realizării Serviciului de Iluminat Public în Comuna Sânpetru Mare prin delegarea a serviciului unui operator autorizat** în condițiile legii și corespunde nevoilor actuale ale comunității în vederea prestării unui serviciu.

Ținând cont de cele expuse mai sus considerăm că este oportun ca modalitatea/forma de gestiune a Serviciului de Iluminat Public în Comuna Sânpetru Mare să fie gestiunea delegată.

7. Durata estimată a contractului

Conform art. 22, alin. 2 din Legea nr. 230/2006 „*Pe durata derulării contractului de delegare a gestiunii, bunurile mobile sau imobile aparținând domeniului public ori privat al unităților administrativ-teritoriale, utilizate pentru realizarea serviciului, se concesionează operatorului cărui i s-a atribuit contractul de delegare a gestiunii*”.

Art. 23, alin. 2 prevede ca procedura de delegare a gestiunii să fie demarată în termen de 30 zile de la aprobarea documentației de delegare a gestiunii, cu respectarea prevederilor alin. 3, și anume „*Contractul de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public va cuprinde în mod obligatoriu clauzele prevăzute de Legea nr. 51/2006*”.

Art. 24 din Legea 230/2006 prevede în mod explicit „*durata unui contract prin care se delegă gestiunea nu poate fi mai mare decât durata necesara amortizării investițiilor, fără a depăși 49 de ani*”.

Durata stabilită prin contract nu trebuie să încalce drepturile altor operatori care au convenții similare în derulare, pentru a se suprapune cele două delegări ale gestiunii serviciului.

Durata contractului poate fi afectată de o denunțare unilaterală a convenției de către autoritatea administrativă, care în temeiul art. 17 din Legea 230/2006 are atributul de a verifica modalitatea de realizare a delegării de gestiune, respectiv, îndeplinirea conformă a obligațiilor asumate.

De menționat este faptul că în acord cu dispozițiile art.22, alin. 7 din Legea 230/2006 „*Contractele de delegare a gestiunii serviciului se reziliază de plin drept, în condițiile art. 36 alin. (2) lit. c), precum și în cazul retragerii licenței de operare. Părțile pot să prevadă în contracte și alte clauze de reziliere*”.

Art. 36, alin. 2, lit. c din Legea 230/2006 prevede că operatorul serviciului de iluminat public poate fi sancționat prin „*revocarea hotărârii prin care s-a aprobat delegarea gestiunii și rezilierea contractului de delegare a gestiunii serviciului dacă, timp de 12 luni de la încheierea acestuia, se constata încălcarea repetată a obligațiilor contractuale*”.

Părțile pot să prevadă și alte clauze de reziliere.

Art. 24, alin. 2 din Legea 230/2006 prevede ca durata contractului să poată fi prelungită în următoarele cazuri:

a) pentru motive de interes general, caz în care durata contractului nu poate fi prelungită cu mai mult de 2 ani;

b) în cazul în care operatorul, la cererea autorității administrației publice locale și pentru buna executare a serviciului sau pentru extinderea sistemului de iluminat public, a realizat investiții care nu ar putea fi amortizate în termenul rămas până la expirarea contractului inițial decât printr-o creștere excesivă a tarifelor sau a taxelor locale.

Conform art.32, alin. 3 din Legea serviciilor comunitare de utilități publice nr. 51/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, durata contractelor de delegare a gestiunii este limitată iar pentru contractele a căror durată estimată este mai mare de 5 ani, aceasta se stabilește, după caz, în conformitate cu prevederile Legii nr. 98/2016, ale Legii nr. 99/2016 și ale Legii nr. 100/2016 și nu va depăși durată maximă necesară recuperării investițiilor prevăzute în sarcina operatorului.

În condițiile sistemului de iluminat public al comunei Sânpetru Mare se poate considera ca delegarea serviciului pentru activitățile de întreținere, menținere, reabilitare ale acestuia, să se facă pe o perioadă cuprinsă între 1 – 5 ani, cu posibilitatea prelungirii prin acordul de voință al părților, caz în care va fi întocmit un act adițional în acest sens cu cel puțin 30 zile calendaristice înainte de expirarea contractului.

Având în vedere cele expuse, se poate presupune că durata concesiunii pentru care se încheie contractul de delegare a gestiunii serviciului de iluminat public, să fie de minim 1 an.

8. Licențele obligatorii pe care trebuie să le dețină operatorii

- Atestat A.N.R.E. pentru efectuarea de lucrări de instalații electrice de joasă tensiune și intervenții la instalațiile electrice de joasă tensiune, în speță, la instalațiile de iluminat public;
- Licență A.N.R.S.C. pentru operarea serviciului de iluminat public în comuna Sânpetru Mare. Operatorul va prezenta, în termen de 90 zile de la data semnării contractului, beneficiarului, licența de operator de iluminat public – minim clasa 3 cu anexele aferente, eliberată de către A.N.R.S.C.